

„Szűz Mária drága, tiszta Virága, Kegyelemnek áldott, nagy Királya, Vétkeinkért halt a kereszten, Hogy örök Megváltónk ő legyen. Urunk, irgalmazz nekünk!” (Evangelikus Énekeskönyv 199,2.)

„Urunk, te szent és drága tested, Amelyet szült Mária, anyád, És drága, szent véred Mentsen bajon vészen át ...” (Evangelikus Énekeskönyv 1957. 762,1.)

Nem véletlen, hogy a Credo imádkozása közben az ősi tradíció ennél a mondatnál hajtat térdet: „... és emberré lett.”

Isten népe, az egyház nem tud betelni az inkarnáció örömével, de azt sohasem silányította lelkendező idillé.

„... Mindenki vigadjon, Öröme fakadjon, Ott fekszik a kised Jézus a fagyron ...” (Evangelikus Énekeskönyv 153,1.)

Kised Jézus a fagyron! Szokatlan karácsonyi ének. Ha belegondolunk, az inkarnáció mélységébe pillantunk. És visszahökkenünk.

Előttem van egy tiltakozó arc: „Ezt az énekverset nem lehet normális emberrel énekeltetni!” Valóban visszariaszt a kép: minden, emberségből valamit még megőrzött lény iszonyodva szemlélné és gyorsan felkapna egy átfagyott, kékre zöldre merevedett kisgyereket.

Bizony ez az ének nem betlehemi zsánerkép. Többet akar, mint részvétet kiváltani: „Hogyha volna kis csizmám, Néki adnám. Báránybőrös ködmémmel jól betakarnám.” Azt provokálja, hogy aki már nem érti az inkarnáció dogmatikumát, ennek a képnek az elviselhetetlenségéből értse: „Az övéi közé jött, az övéi azonban nem fogadták be.” (Jn 1,11.)

Isten népe, az egyház nem tud betelni az inkarnáció örömével, ha az a „befogadásra” készlet.

„Csak egyet, egyet kérhetek, Egy égi jóra várok: Hogy a szívemben végy helyet, Ó, Jézus, bárhol járok. Tedd jászladdá a szívemet! Jer, térj be, és betér veled Az öröm égi fénye.” (Evangelikus Énekeskönyv 161,6.)

Fehér Károly lelkész

Beszélgetés Bencze Istvánnal

A nyár folyamán Bencze István ének- és zenetanár, a budapest-pesterzsébeti gyülekezet kántora zenepedagógiai munkája elismeréséül a „Magyar Köztársasági Bronz Érdemkereszt” kitüntetésben részesült. Az elismeréshez örömmel gratulálunk, s kívánjuk, hogy továbbra is a régi erővel végezhesse szolgálatát szerettei és gyülekezete körében!

A következő beszélgetésben együtt tekintünk vissza csaknem 60 éves kántori szolgálatára, melyet az első istentisztelettől kezdve máig anyagi ellenszolgáltatás nélkül végez; s egyben bepillantást nyerünk gyülekezete zenei életébe is.

F.G.: Először arra kérem Pista bácsit, legyen szíves röviden összefoglalni pályáját.

B.I.: Mindenekelőtt köszönöm a gratulációt. Váratlanul ért a kitüntetés. A XX. ker. Lázár utcai iskolában vagyok énektanár —jelenleg mint nyugdíjas—

immár negyven éve. Ez adhatta az indíttatást, hogy az önkormányzat vezetői felterjesztettek erre a megtisztelő kitüntetésre. Egyébként gyülekezetünkben az orgonista-szolgálatot 1938. X. 2-án kezdtem mint hatodikos gimnazista. Az a felkérés is váratlan volt akkor számomra. Veperdi Ernő elődöm ugyanis a soproni tanítóképzőben folytatta tanulmányait, így maradt üresen az orgonapad. Ugyanakkor bátyám pedig a soproni teológiára készült, és arra kérte Falvay Jenő lelkészünket, hogy búcsúzóul hegedülhessen még egy istentiszteleten. Kísérnem kellett őt, s ekkor láttam el először a kántori szolgálatot, mert addig ugyanis csak „fújthattam” az orgonát. Ezután kért fel lelkészünk, hogy „átmenetileg” végezzem a kántorizálást. Istennek adok hálát, hogy ez az „átmeneti” állapot a mai napig sem szűnt meg. Még a legnehezebb időkben sem kellett róla lemondanom. Csupán egy évig voltam távol „katonai elfoglaltság” miatt. 1948-ban szereztem meg a Zeneakadémián a zongoratanári oklevelet, majd 1950-ben a középiskolai ének- és zenetanári diplomát; tanárom volt többek között Ádám Jenő, Bárdos Lajos, Forrai Miklós, Gárdonyi Zoltán. A karvezetést pedig Vásárhelyi Zoltánnál tanulhattam.

F.G.: Csaknem 60 éve szolgál Pista bácsi a pesterzsébeti gyülekezetben. Ide kapcsolják első, egyházzenevel kapcsolatos élményei is?

B.I.: Az első „egyházzenei” élményeimet a fasori templomban szereztem mint 6–10 éves gyerek, ahol az istentiszteleteken id. Peskó Zoltán orgonálását csodálhattam.

F.G.: Milyen emlékeket tudna felidézni az énekkar alapításával s működésével kapcsolatban?

B.I.: Pesterzsébeti gyülekezetünk vegyeskara 1948 február havában alakult és 12 éven át intenzíven működött. Tagjai zeneileg amatőrök voltak, akiket a hit és zeneszeretet tartott össze. Sajnos, a politikai változás egyre nehezebbé tette működésünket. Fiataloknak nem volt tanácsos templomi karban énekelni, és így lassan kihalt a kórus magva. De még ma is őrzöm azokat a füzeteket, amelyekben feljegyeztem az énekkar összes szolgálatát, a műsorokkal és szereplőkkel együtt, hiszen zenés áhítatainkon Szecsődy Irén, Czanik Zsófia, Réti József, Melis György, Szabó Miklós is többször közreműködtek.

F.G.: A pesterzsébeti ev. kórus életét szinte az első hónapoktól kezdve sikeres versek és találkozókön való eredményes közreműködés jellemzi. Rádiós felvételek és vendégszolgálatok színesítették az énekkar működését. Mely alkalmakra emlékszik vissza Pista bácsi külön szeretettel?

B.I.: Már alakulásunk évében, 1948. augusztus 22-én énekelhettünk egy rádiós istentiszteleten, amikor Grünwalszky Károly prédikált, a közénekeket egy egyszerű kis harmóniumon kísértem és Gárdonyi „Szép könyörgés” című művét szólaltattuk meg. Ezután még 12 alkalommal szolgálhattunk. A közvetítések zöme mind a stúdióból történt egyenes adásban, csak az utolsó öt felvételen. Úgy tudom, hogy mi énekelünk az utolsó ilyen evangélikus istentiszteleti közvetítésen is.

Természetesen sok-sok alkalomra emlékszem vissza szívesen, de talán a legkiemelkedőbb, a legemlékezetesebb az 1958. június 15-i vasárnap délutáni istentisz-

telet volt, amelyen az énekkar tízéves fennállását ünnepeltük. D. Ordass Lajos püspök úr hirdette az igét, s ez volt utolsó istentiszteleti szolgálata mint püspöknek. Az alkalmon Trajtler Gábor orgonált és én vezényeltem az ének- és zenekart.

F.G.: Hogyan épült be az énekkar szolgálata a gyülekezet istentiszteleti életébe?

B.I.: Énekkarunk szolgálatának elsődleges céljaul természetesen az istentiszteleteken való közreműködést tekintettük. A nagy ünnepeken kívül általában havi két alkalommal énekeltünk. Ezen kívül tavaszi-őszi zenés áhítatokat tartottunk a templomunkban. Számos alkalommal hívtak meg más gyülekezetbe és szívesen vettünk részt ökumenikus rendezvényeken is. Kedves esemény volt, amikor 1956. május 6-án a budavári, Bécsikapu téri templomban ősbemutatóként elsőnek szólaltathattuk meg Gárdonyi Zoltán: „Énekeljete az Úrnak!” című díjnyertes művét. A budai evangélikus egyházmegye Várady Lajos esperes javaslatára kórusmű-pályázatot írt ki. Szép próbálkozásoknak bizonyultak ezek. Azért, ha kórusunk fénykoráról emlékezem, nem hallgathatom el, hogy a pest-erzsébeti gyülekezet lelkésze abban az időben a bátyám, Bencze Imre — a későbbi kelenföldi lelkész — volt, akitől mint muzsikustól is sok segítséget kaptam.

F.G.: Az énekkar vezetését ma Janecskóné Surányi Hajnalka látja el. Pista bácsi továbbra is szolgál az orgonánál. Hogyan fogalmazná meg kántori szolgálata vezérgondolatát?

B.I.: Sajnos, éveken keresztül csak alkalmi kórusunk volt, de örömeinkre néhány esztendeje sikerült Hajnalkának újra egy kis kamarakórust összehoznia. A kórus nagyrészt zeneértő illetve hivatásos muzsikusból áll, jómagam is énekelek benne, mert az éneklés mindig örömet jelent. S amíg az Isten engedi, megszokott kis orgonánkat is megszólaltatom. Most is havonta két alkalommal szolgálunk komoly énekkari művekkel, míg a lelkes ifjúsági csoport a manapság divatos könnyűzenei énekeket szólaltatja meg.

Luther Márton gondolatai jutnak eszembe: „A muzsika a búskomor emberek legjobb vigasztalja; a szívet megbékélteti, megújítja, felüdíti. A muzsika magában is tanítómester és fél tisztesség, mert az emberek szelídebbek, nyájasabbak, erkölcsösebbek és okosabbak lesznek tőle.” Ezért hát az én vezérgondolatom egyházzenei munkámban: szolgáljunk hűséggel az Úrnak értékes muzsikával és a képességeinkhez mérten mindig a legjobbat nyújtjuk a gyülekezet épülésére!

F.G.: Köszönöm a beszélgetést.

Finta Gergely

Nyári kántorképző tanfolyamok Fóton

Az idei nyáron is három bentlakásos kántorképző tanfolyamot tartottunk Fóton, egy kéthetest és két háromhetest.

Egy-egy tanfolyamon valamivel több mint ötven fiatal gyűlt össze: diákok és tanáraik. Több évtizedes tapasztalatunk, hogy az ilyen táborszerű forma nagyon jól megteremti az egyensúlyt a lelki és a zenei tevékenységek között. Hiszen célunk is kettős: előrehaladni a zenei tanulmányokban, gyakorolni,